

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησεως 55 /2019
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Δ')**
Συνεδρίαση της 6^{ης} Μαρτίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Γεώργιος Κανελλόπουλος, Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Ευστράτιος Συνοίκης, Παναγιώτης Παππάς, Αθανάσιος Θεοχάρης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Χουρμούζη, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 2131.15/62351/2016 έγγραφο του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής/ Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής/ Κλάδος Ασφαλείας και Αστυνόμευσης/ Διεύθυνση Λιμενικής Αστυνομίας/ Τμήματα α' – γ' .

Ερωτάται: Εάν ο ορισμός μεσεγγυούχου σε κατασχεθέν πλοίο αναιρεί την υποχρέωση του επισπεύδοντα δανειστή να διορίσει φύλακα επί αυτού, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 280/2000.

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Οι ναυτικοί Π. Γ. και Σ. Κ. επέβαλαν συντηρητική κατάσχεση, και κατόπιν αναγκαστική κατάσχεση, στο πλοίο «Α. Τ.» για μη καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών. Η οφειλέτιδα πλοιοκτήτρια «Α. Φ. Ν. Ε.» ορίστηκε ως μεσεγγυούχος του ανωτέρω πλοίου, όπως προκύπτει από την με αριθμ. 1983/2015 κατασχετήρια έκθεση του δικαστικού επιμελητή Γ. Β. Οι Π. Γ και Σ. Κ. αιτήθηκαν την απαλλαγή τους από την απορρέουσα από το άρθρο 1 παρ. 1 του π.δ. 280/2000, όπως ισχύει, υποχρέωση πρόσληψης και εγκατάστασης φύλακα επί του πλοίου, επικαλούμενοι την αριθμ. 620/2004 γνωμοδότηση ΝΣΚ, η οποία έγινε αποδεκτή ως προς τη γνώμη της μειοψηφίας από τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, σύμφωνα με την οποία, κατά τους ισχυρισμούς τους, όταν ορίζεται μεσεγγυούχος δεν απαιτείται και ορισμός φύλακα, καθόσον τα καθήκοντα του μεσεγγυούχου δεν μπορούν να νοηθούν κατά περιεχόμενο ότι διαφέρουν εκείνων των φυλάκων του π.δ. 280/2000. Ενόψει των ανωτέρω, και επειδή, κατά την ερωτώσα υπηρεσία «εγείρονται προβληματισμοί», αν και άποψή της είναι ότι «Από τις διατάξεις του προαναφερομένου π.δ 280/2000 δεν προβλέπεται κάποια εξαίρεση από την υποχρέωση πρόσληψης φύλακα, συνεπώς, ... ο ορισμός μεσεγγυούχου δεν αναιρεί την υποχρέωση του επισπεύδοντα δανειστή να διορίσει φύλακα επί του πλοίου», υπεβλήθη το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό Πλαίσιο

2. Στις διατάξεις των άρθρων 720 παρ 1 και 2, 956 παρ 4 και 5, 992 παρ 1 εδαφ. τρίτο, 996 παρ 1 και 1011 ΚΠολΔ, ορίζεται:

Άρθρο 720

«1. Πλοίο το οποίο έχει κατασχεθεί συντηρητικώς απαγορεύεται να αποπλεύσει και αεροσκάφος να απογειωθεί. 2. Ο λιμενάρχης ή ο αερολιμενάρχης είναι υπεύθυνος για την αναχώρηση του πλοίου ή την απογείωση...

Άρθρο 956

1... 4. Ο μεσεγγυούχος φυλάει τα κατασχεθέντα πράγματα και δεν έχει εξουσία να τα χρησιμοποιεί. Αν η φύση του κατασχεμένου το επιβάλλει, ο μεσεγγυούχος, μετά από άδεια του ειρηνοδικείου της περιφέρειας του τόπου όπου έγινε η κατάσχεση, το

οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., ενεργεί και διαχειριστικές πράξεις. Ο μεσεγγυούχος έχει υποχρέωση να λογοδοτήσει και παραδίδει στον υπάλληλο του πλειστηριασμού το προϊόν της διαχείρισης.

5. Κάθε αμφισβήτηση για τον ορισμό του μεσεγγυούχου ή για ό,τι αφορά τη μεσεγγύηση, καθώς και η αίτηση για την αντικατάστασή του, εισάγεται κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., στο ειρηνοδικείο της περιφέρειας του τόπου της εκτέλεσης. Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει ως μεσεγγυούχο και εκείνον κατά του οποίου στρέφεται ή εκείνον υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση. 6. ...7...

«ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ, ΠΛΟΙΩΝ Η ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ

ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

Άρθρο 992.-

1. Μπορεί να γίνει κατάσχεση ακινήτου που ανήκει στην κυριότητα του οφειλέτη ή εμπράγματος δικαιώματος του οφειλέτη επάνω σε ακίνητο.... Οι διατάξεις για την κατάσχεση ακινήτου εφαρμόζονται και για την κατάσχεση δικαιωμάτων στα οποία ισχύουν οι σχετικοί με τα ακίνητα κανόνες, καθώς και για την κατάσχεση πλοίων και αεροσκαφών. 2... 3...

Άρθρο 996.-

1. Μεσεγγυούχος του ακινήτου είναι όποιος το κατέχει όταν γίνεται η κατάσχεση. Αν το ζητήσει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, ο ειρηνοδίκης της περιφέρειας, όπου βρίσκεται το κατασχεμένο μπορεί, δικάζοντας κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., να ορίζει άλλο μεσεγγυούχο ή να τον αντικαθιστά, καθώς και να αποφασίζει για κάθε αμφισβήτηση που αφορά τη μεσεγγύηση. Οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 956 εφαρμόζονται και εδώ. 2... 4...

Άρθρο 1011.-

1. Στην έκθεση κατάσχεσης πλοίου πρέπει να αναφέρονται και το όνομα και η ιθαγένεια του πλοιοκτήτη, το όνομα του πλοίου, η πράξη της νηολόγησης, καθώς και το διεθνές σήμα του. Η περιγραφή του κατασχεμένου πλοίου πρέπει να περιλαμβάνει τις διαστάσεις και τη χωρητικότητα, το είδος της κινητήριας δύναμης και τη δύναμη της μηχανής, καθώς και τα κατασχεμένα παραρτήματα. Η περιγραφή πρέπει να γίνεται με ακρίβεια σε τρόπο που να μη γεννιέται αμφιβολία για την ταυτότητα του πλοίου.

2. Αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης επιδίδεται και στο λιμενάρχη του λιμανιού όπου έγινε η κατάσχεση του πλοίου, στον πλοίαρχο και στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την ημέρα που έγινε η κατάσχεση. Η κατάσχεση εμποδίζει τον απόπλου του πλοίου και ο λιμενάρχης, μόλις του επιδοθεί το αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης, οφείλει να εμποδίσει τον απόπλου. ...»

3. Στη διάταξη του άρθρου **157** του ν.δ. 187/1973 (Α' 261), με το οποίο κυρώθηκε ο Κώδικας Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου», ορίζεται:

«Άρθρο 157

Κυρώσεις κατά των παραβατών

1. Στους παραβάτες των διατάξεων των Γενικών και Ειδικών Κανονισμών Λιμένων που εκδίδονται κατά το προηγούμενο άρθρο επιβάλλεται, με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Λιμενικής Αρχής, πρόστιμο ύψους πενήντα (50) έως και εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ. Οι Κανονισμοί Λιμένων δύνανται να προβλέπουν συγκεκριμένα όρια έως του ανώτατου ορίου που καθορίζεται στο προηγούμενο εδάφιο για κάθε διάταξή τους. Το ύψος των προβλεπόμενων στα προηγούμενα εδάφια προστίμων είναι ανάλογο με τη βαρύτητα της παράβασης, τις συνθήκες τέλεσής της, το βαθμό επανάληψής της και τη βλάβη που προκλήθηκε στο Δημόσιο. 2...8...».

4. Στη διάταξη του άρθρου **15 παρ 11 περ. η'** του ν. **2743/1999** (Α' 211), ορίζεται:

Άρθρο 15

«Θέματα Υ.Ε.Ν. και εποπτευόμενων Οργανισμών

1. ...11. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, μπορεί να ρυθμίζονται τα θέματα που έχουν σχέση με τους όρους, τις προϋποθέσεις, τις διαδικασίες και τον έλεγχο για: α) ..., η) την υποχρέωση πρόσληψης φυλάκων στα πλοία που τελούν υπό απαγόρευση απόπλου λόγω αναγκαστικής ή συντηρητικής κατάσχεσης ή προσωρινής διαταγής των δικαστηρίων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα παραπάνω θέματα.

Στους παραβάτες των προεδρικών διαταγμάτων, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, επιβάλλονται από την αρμόδια Λιμενική Αρχή, ανεξάρτητα από άλλες κυρώσεις που μπορεί να προβλέπονται, οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 157 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου.».

5. Στο π.δ. 280/2000 «Υποχρέωση πρόσληψης φυλάκων στα πλοία που τελούν υπό απαγόρευση απόπλου λόγω αναγκαστικής ή συντηρητικής κατάσχεσης ή προσωρινής διαταγής των δικαστηρίων και κάθε άλλη αναγκαία με το θέμα αυτό λεπτομέρεια» (Α' 232), το οποίο εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διατάξεως του άρθρου 15 παρ 11 περ. η' του ν. 2743/1999 (Α' 211), ορίζεται:

« Άρθρο 1

Διορισμός φυλάκων

1. Κάθε επισπεύδων δανειστής αμέσως μετά την επιβολή του μέτρου της απαγόρευσης απόπλου πλοίου συνεπεία κατάσχεσης (αναγκαστικής ή συντηρητικής) ή προσωρινής διαταγής του Δικαστηρίου προσλαμβάνει και εγκαθιστά επί του πλοίου τουλάχιστον ένα (1) φύλακα και σε περίπτωση παρατεταμένης παραμονής ή συνδρομής ειδικών συνθηκών σχετικών με τη φύλαξη, προσηκόντως εκτιμωμένων από την αρμόδια Λιμενική Αρχή, μέχρι και τρεις (3). Η φύλαξη είναι υποχρεωτική καθ' όλο το 24ωρο. Εάν ο επισπεύδων δανειστής είναι εν ενεργεία ναυτικός, υπήκοος Κράτους -Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών πλην Ελβετίας, και η κωλυσιπλοΐα έχει επιβληθεί εξαιτίας μη καταβολής δεδουλευμένων αποδοχών σε αυτόν, δύναται ο ίδιος ο ναυτικός να αναλάβει την φύλαξη του πλοίου ανεξαρτήτως των τυπικών προσόντων αυτού.

2. Εάν για το ίδιο πλοίο έχουν επιβληθεί από περισσότερους του ενός μέτρα απαγόρευσης από τα αναφερόμενα στην παράγρ. 1 του παρόντος άρθρου, η Λιμενική Αρχή εξετάζει το ενδεχόμενο έγκρισης διορισμού φύλακα ή φυλάκων από κοινού εκ μέρους όλων των επισπευδόντων εφόσον υποβληθεί στη Λιμενική Αρχή εγγράφως σχετικό, αίτημα αυτών.

3. Ο πλοιοκτήτης ή εφοπλιστής, ο πλοίαρχος και ο ναυτικός πράκτορας του πλοίου παρέχουν στον φύλακα τις απαιτούμενες διευκολύνσεις διαμονής επί του πλοίου και τα αναγκαία μέσα για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

4. Οι φύλακες των ανωτέρω πλοίων α) είναι απογεγραμμένοι Έλληνες ναυτικοί, εφοδιασμένοι με πιστοποιητικό βασικού κύκλου Δημόσιας Σχολής Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων Εμπορικού Ναυτικού ή εν ενεργεία ναυτικοί άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων

Συναλλαγών πλην Ελβετίας που έχουν τα προσόντα αυτά...5.. 6. Κάθε φύλακας εφοδιάζεται από την αρμόδια Λιμενική Αρχή με "ΑΔΕΙΑ ΦΥΛΑΚΑ ΠΛΟΙΟΥ", η οποία εκδίδεται ύστερα από την υποβολή των ακόλουθων δικαιολογητικών... 7...

Άρθρο 2 **Καθήκοντα φυλάκων**

1. Οι φύλακες των ανωτέρω πλοίων.

α) λαμβάνουν κάθε πρόσφορο και ενδεδειγμένο μέτρο για την αποφυγή κλοπών , βλαβών ή φθορών , για την αποφυγή απόκρυψης ή λάθρα απόπλου του πλοίου, καθώς και την πλήρη και διαρκή ενημέρωση των επισπευδόντων δανειστών και των Λιμενικών Αρχών για κάθε θέμα που αφορά τη διατήρηση της αξίας και της κατάστασης του πλοίου,

β) ελέγχουν προσεκτικά όλους τους χώρους του πλοίου και ειδοποιούν τη Λιμενική Αρχή για οποιαδήποτε μεταβολή που θα παρατηρήσουν στην κατάστασή τους,

γ) τηρούν ανελλιπώς "Ημερολόγιο Φύλακα", το οποίο φυλλομετρείται και θεωρείται στην τελευταία σελίδα από τη Λιμενική Αρχή πριν από την έναρξη συμπλήρωσής του.

2. Εάν επί του υπό απαγόρευση απόπλου πλοίου δεν επιβαίνει "συγκεκριμένο πλήρωμα" οι ανωτέρω φύλακες παρακολουθούν και τη γενική κατάσταση του πλοίου και αναφέρουν άμεσα στη Λιμενική Αρχή οποιασδήποτε μορφής ανωμαλία εντοπίσουν (κλίση του πλοίου, χαλάρωση αλύσεων ή σχοινιών πρόσδεσης, εστίες ρύπανσης ή πυρκαϊάς κ.λπ).

3. Στο ημερολόγιο του φύλακα καταχωρίζεται κάθε θέμα που έχει σχέση με το διορισμό του, την εκτέλεση εργασιών στο πλοίο και τα ειδικά καθήκοντα του φύλακα όπως αυτά προβλέπονται στο Διάταγμα αυτό καθώς και τα στοιχεία κάθε ανερχόμενου στο πλοίο προσώπου. Το ημερολόγιο αυτό κάθε εβδομάδα υποβάλλεται προς θεώρηση στη Λιμενική Αρχή και σε περίπτωση εκτάκτων περιστατικών υποβάλλεται αυθημερόν.

Άρθρο 3

Αντίκλητος επισπευδόντων δανειστών

Εάν ο επισπεύδων δανειστής είναι κάτοικος εξωτερικού οφείλει να διορίσει αντίκλητο στην Ελλάδα με έγγραφη δήλωση η οποία υποβάλλεται στην Λιμενική Αρχή του τόπου παραμονής του πλοίου , αμέσως μετά την επιβολή του μέτρου της

απαγόρευσης απόπλου του πλοίου συνεπεία κατάσχεσης (αναγκαστικής ή συντηρητικής) ή προσωρινής διαταγής του Δικαστηρίου...

Άρθρο 4

Λοιπές διατάξεις

Η άνοδος, στα πλοία που τελούν υπό απαγόρευση απόπλου συνεπεία κατάσχεσης (αναγκαστικής ή συντηρητικής) ή προσωρινής διαταγής του Δικαστηρίου, κάθε προσώπου, οι εργασίες ανεφοδιασμού με νερό, καύσιμα, τροφοεφόδια και ανταλλακτικά επιτρέπονται μόνο κατόπιν εγγράφου αδείας της Λιμενικής Αρχής και διενεργούνται παρουσία του διορισμένου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 φύλακα, στον οποίο και επιδεικνύεται η άδεια αυτή. Επίσης όταν υπάρχει το μέτρο της απαγόρευσης μεταβολής της πραγματικής κατάστασης του πλοίου απαγορεύεται η εξάρμοση ή εξαγωγή μηχανημάτων, εξαρτημάτων κ.λ.π., χωρίς την έγγραφη συναίνεση των δανειστών και την άδεια της Λιμενικής Αρχής.

Άρθρο 5

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του διατάγματος αυτού παύουν να ισχύουν οι διατάξεις των Γενικών Κανονισμών Λιμένων των Λιμενικών Αρχών της χώρας που ρυθμίζουν κατά διάφορο τρόπο την υποχρέωση πρόσληψης φυλάκων επί των κατασχεθέντων πλοίων καθώς και κάθε άλλη διάταξη που είναι αντίθετη προς τις διατάξεις αυτού.

Άρθρο 6

Κυρώσεις

Οι παραβάτες του παρόντος, του οποίου η εκτέλεση ανατίθεται στα Λιμενικά Όργανα, ανεξάρτητα από τις συντρέχουσες αστικές και ποινικές ευθύνες κατά την ισχύουσα νομοθεσία, υπόκεινται, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγρ. 11 του ν. 2743/99 (Α' 211), στις κυρώσεις του άρθρου 157 του ν.δ. 187/73 (Α' 261), όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του π.δ. 381/95 (Α' 214).

Άρθρο 7

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις του, αρχίζει μετά δέκα (10) ημέρες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.....».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

6. Από τις προαναφερθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών, που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

7. Σύμφωνα με το άρθρο 992 παρ. 1 εδαφ. γ' ΚΠολΔ, τα πλοία υπόκεινται στην επί των ακινήτων προβλεπόμενη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσεως προς ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων. (Βλ. Μπρίνια «Αναγκαστική Εκτέλεσις» Β' Έκδοση σελ 1939-40). Σύμφωνα δε με το άρθρο 996 παρ. 1 ΚΠολΔ, (το οποίο κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 992 παρ. 1 εδαφ. γ' εφαρμόζεται και στην κατάσχεση πλοίου) «μεσεγγυούχος του ακινήτου είναι όποιος το κατέχει όταν γίνεται η κατάσχεση». Περαιτέρω, οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 956 εφαρμόζονται και στην προκειμένη περίπτωση. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 996 παρ. 1 εδαφ. α' του ΚΠολΔ, μεσεγγυούχος του κατασχεθέντος είναι ο κατά την κατάσχεση κάτοχος τούτου. (Βλ. Μπρίνια υπό άρθρο 1011 ΚΠολΔ παρ. 628 σελ 2000 επομ.)

8. Με το θεσμό της μεσεγγύησης επί αναγκαστικής κατάσχεσης των άρθρων 956 και 996 ΚΠολΔ επιδιώκεται η διαφύλαξη των κατασχεθέντων μέχρι τον πλειστηριασμό και την παράδοση στον υπερθεματιστή. (Βλ. Μπρίνια ένθα ανωτέρω σελίδες 768-777). Ο μεσεγγυούχος αποκτά την κατοχή των κατασχεθέντων και μεσεγγυηθέντων πραγμάτων. Από το άρθρο 956 παρ. 4 και τον σκοπό της μεσεγγύησης προκύπτει ότι απαγορεύεται η εκ μέρους του μεσεγγυούχου χρήση, διαχείριση και εκμετάλλευση του πράγματος. Η διάταξη αυτή παρέχει τη δυνατότητα διενεργείας πράξεων διαχείρισεως κατόπιν αδείας του δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτή επιβάλλεται εκ της φύσεως του κατασχεθέντος πράγματος. Βασική υποχρέωση του μεσεγγυούχου είναι η φύλαξη των κατασχεθέντων. Δεδομένου δε ότι σκοπός της μεσεγγυήσεως είναι και η διατήρηση του πράγματος, η υποχρέωση φυλάξεως περιλαμβάνει και την υποχρέωση παρακολουθήσεως και επιβλέψεως, κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η τυχόν αντικατάσταση, καταστροφή ή χειροτέρευση. Ο μεσεγγυούχος δεν δύναται να

υποκαταστήσει έτερο πρόσωπο στη θέση του. Και τούτο διότι το πρόσωπο του μεσεγγυούχου και ο διορισμός τούτου ρυθμίζεται ειδικώς από τον νόμο, ο οποίος δεν επαφίεται στην κρίση του μεσεγγυούχου. Δεν αποκλείεται όμως, όταν η φύση του κατασχεθέντος επιβάλλει τούτο, ο υπό ιδίαν του μεσεγγυούχου ευθύνη διορισμός φύλακα μόνο για τη φύλαξη των μεσεγγυηθέντων πραγμάτων. Υποχρέωση του μεσεγγυούχου είναι και η παράδοση των κατασχεθέντων κατά τη λήξη της μεσεγγυήσεως. Βλ Μπρίνια ένθα ανωτέρω παρ. 291 σελ 776. Για την υποχρέωση του μεσεγγυούχου να φυλάγει το κατασχεθέν βλ. και Γέσιου – Φαλτσή «Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης, Ειδικό Μέρος» σελ 219, ΔΕφΠειραιώς 2884/2017.

9. Με τον διορισμό μεσεγγυούχου και της κατά το άρθρο 1011 παρ 1 εδαφ 2 απαγορεύσεως του απόπλου του πλοίου επιτυγχάνεται η υλική δέσμευση του κατασχεθέντος πλοίου. Το άρθρο 1 εδ 1 του άρθρου 996 ΚΠολΔ καθιστά μεσεγγυούχον του κατασχεθέντος τον κατά την κατάσχεση κάτοχο τούτου. Επομένως, ως κάτοχος νοείται ο κατά την επιβολή της κατασχέσεως πλοιοκτήτης ή εφοπλιστής, ενδεχομένως και ο τυχόν μισθωτής του πλοίου . Δεν αποκλείεται όμως και ο κατόπιν αποφάσεως του Ειρηνοδικείου διορισμός άλλου προσώπου ως μεσεγγυούχου, κατ' εφαρμογήν της διατάξεως του άρθρου 996 παρ. 1 εδαφ 2 ΚΠολΔ. Σκοπός της μεσεγγυήσεως και κύριο έργο του μεσεγγυούχου είναι η διατήρηση του πλοίου στην κατάσταση που υφίσταται κατά τον χρόνο της κατάσχεσης. Η απαγόρευση απόπλου του κατασχεθέντος πλοίου τίθεται προς το συμφέρον της διαδικασίας της εκτελέσεως και έχει ως σκοπό την αποφυγή αποκρύψεως του κατασχεθέντος πλοίου, ατυχημάτων και βλαβών τούτου και την εξασφάλιση της ομαλής περαιτέρω πορείας της εκτελεστικής διαδικασίας. Απευθύνεται δε στον καθ' ου εκτέλεση πλοιοκτήτη ή εφοπλιστή και στον κατά άρθρο 956 ΚΠολΔ μεσεγγυούχο. Για τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του μεσεγγυούχου κλπ έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 996 παρ. 1 και 956 παρ. 4-5 ΚΠολΔ. (Βλ. Μπρίνια υπό αρθρο 1011 ΚΠολΔ και τίτλο «Μεσεγγυήσεις», παρ. 628 σελ 2000 επομ.).

10. Στην εισηγητική έκθεση της διάταξης του άρθρου 15 παρ 11 του ν. 2743/1999, κατ' εξουσιοδότηση της οποίας εκδόθηκε το πδ 280/2000, αναφέρεται ότι με τη διάταξη αυτή παρέχεται ειδική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση, με την έκδοση

προεδρικών διαταγμάτων, θεμάτων σχετικών με τη λήψη μέτρων για την αποτροπή λάθρα απόπλου των πλοίων που τελούν υπό αναγκαστική ή συντηρητική κατάσχεση ή έχει απαγορευθεί ο απόπλους τους με προσωρινή διαταγή δικαστηρίου. Με το π.δ. 280/2000 θεσπίσθηκε υποχρέωση προσλήψεως φυλάκων – καθ' όλο το 24ωρο- στα πλοία που τελούν υπό απαγόρευση απόπλου λόγω αναγκαστικής ή συντηρητικής κατασχέσεως ή προσωρινής διαταγής των δικαστηρίων και οι αναγκαίες με το θέμα αυτό λεπτομέρειες και ορίζονται λεπτομερώς τα καθήκοντα του φύλακα πλοίου.

11. Ειδικότερα, ο φύλακας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 του ως άνω προεδρικού διατάγματος: α) Λαμβάνει κάθε πρόσφορο και ενδεδειγμένο μέτρο για την αποφυγή κλοπών, βλαβών ή φθορών, για την αποφυγή απόκρυψης ή λάθρα απόπλου του πλοίου, καθώς και την πλήρη και διαρκή ενημέρωση των επισπευδόντων δανειστών, αλλά και των Λιμενικών Αρχών για κάθε θέμα που αφορά τη διατήρηση της αξίας και της κατάστασης του πλοίου, β) ελέγχει προσεκτικά όλους τους χώρους του πλοίου και ειδοποιεί τη Λιμενική Αρχή για οποιαδήποτε μεταβολή που θα παρατηρήσει στην κατάστασή τους, γ) τηρεί ανελλιπώς "Ημερολόγιο Φύλακα", το οποίο φυλλομετρείται και θεωρείται στην τελευταία σελίδα από τη Λιμενική Αρχή πριν από την έναρξη συμπλήρωσής του. Περαιτέρω, εάν επί του υπό απαγόρευση απόπλου πλοίου δεν επιβαίνει "συγκεκριμένο πλήρωμα", ο φύλακας παρακολουθεί και τη γενική κατάσταση του πλοίου και αναφέρει άμεσα στη Λιμενική Αρχή οποιασδήποτε μορφής ανωμαλία εντοπίσει (κλίση του πλοίου, χαλάρωση αλύσεων ή σχοινιών πρόσδεσης, εστίες ρύπανσης ή πυρκαϊάς κ.λπ). Εξάλλου, στο ημερολόγιο του φύλακα (το οποίο κάθε εβδομάδα υποβάλλεται προς θεώρηση στη Λιμενική Αρχή και σε περίπτωση εκτάκτων περιστατικών υποβάλλεται αυθημερόν) καταχωρίζεται κάθε θέμα που έχει σχέση με το διορισμό του, την εκτέλεση εργασιών στο πλοίο και τα ειδικά καθήκοντα του φύλακα. όπως αυτά προβλέπονται στο Διάταγμα αυτό, καθώς και τα στοιχεία κάθε ανερχόμενου στο πλοίο προσώπου.

12. Αν συγκριθούν τα καθήκοντα του φύλακα του π.δ. 280/2000 με τα καθήκοντα του μεσεγγυούχου επί κατάσχεσης πλοίου, όπως αυτά προκύπτουν από την προαναφερθείσα ερμηνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων του ΚΠολΔ,

παρατηρείται ότι υπάρχει μεν πεδίο που αυτά συμπίπτουν, ωστόσο όμως, δεν ταυτίζονται στο σύνολό τους.

13. Το πλοίο θεωρείται πράγμα μεγάλης οικονομικής αξίας και έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την οικονομία κάθε χώρας. Γι αυτόν τον λόγο ο νομοθέτης έχει θελήσει, αν και έχει χαρακτήρα κινητού πράγματος, να το υποβάλει σε ρυθμίσεις ανάλογες εκείνων των ακινήτων. Έτσι, απαιτείται η καταχώρηση του σε ορισμένα δημόσια βιβλία (νηολόγια) ανάλογα με τα βιβλία μεταγραφών των ακινήτων, αναγνωρίζεται ο θεσμός της υποθήκης κ.λπ. Εξ αιτίας ακριβώς της μεγάλης οικονομικής αξίας τούτου ο νομοθέτης το υποβάλει σε σύστημα δημοσιότητας και εγγυήσεων, με το οποίο προστατεύονται αρκούντως τα συμφέροντα των τρίτων. Μέτρο προστασίας αυτών αποτελεί και ο θεσμός του ναυτικού φύλακα, ο οποίος έχει σαν προορισμό την διαφύλαξη του πλοίου και την διατήρηση της οικονομικής ταυτότητάς του από τον κίνδυνο καταστροφών και κλοπών κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 2 του π.δ. 280/2000. (ΝΣΚ 620/2004).

14. Με τη θέσπιση, με το π.δ. 280/2000, των προαναφερθέντων καθηκόντων του φύλακα, αυτός ενεργεί προς διαφύλαξη του πλοίου και διατήρηση της οικονομικής ταυτότητάς του (ΝΣΚ 620/2004), ιδίως δε για την αποφυγή λάθρα απόπλου, αλλά και προς υποβοήθηση του Λιμενάρχη στην υποχρέωση του τελευταίου για την αποτροπή τυχόν λάθρα απόπλου, καθώς και σε θέματα που άπτονται και λοιπών αρμοδιοτήτων των λιμενικών αρχών, όπως αρμοδιότητα για ναυάγια, για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος από ρύπανση κλπ (βλ. υποχρέωση του φύλακα προς άμεση ενημέρωση της λιμενικής αρχής για κλίση του πλοίου, χαλάρωση σχοινιών πρόσδεσης, εστίες ρύπανσης κλπ) και δεν αφορούν μόνο την ασφάλεια του κατασχεμένου πλοίου. Επομένως, ο θεσμός του φύλακα όπως αυτός οριοθετείται με το προαναφερθέν προεδρικό διάταγμα, εξυπηρετεί μεν το συμφέρον της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης του πλοίου (με τη διαφύλαξη της αξίας του πλοίου κλπ), αλλά επιπλέον, συντελεί στην υποβοήθηση των λιμενικών αρχών σε θέματα που άπτονται αρμοδιοτήτων των, αποσκοπεί, δηλαδή, στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος (βλ. ΝΣΚ 404/2009, κατά την οποία, η θέσπιση, με τις διατάξεις του π.δ. 280/2000 της υποχρεώσεως προσλήψεως φυλάκων – καθ' όλο το 24ωρο- στα πλοία που τελούν υπό απαγόρευση απόπλου λόγω αναγκαστικής ή

συντηρητικής κατασχέσεως ή προσωρινής διαταγής των δικαστηρίων, επιβλήθηκε λόγω του γεγονότος ότι, κατά τις διατάξεις των άρθρων 720 παρ 1-2 και 1011 παρ 2 του ΚΠολΔ, καθώς και τις χορηγούμενες προσωρινές διαταγές των δικαστηρίων περί απαγορεύσεως του απόπλου, υπεύθυνος για την παρεμπόδιση του λάθρα απόπλου του πλοίου και μεταβολής της καταστάσεως σε αυτό είναι ο κατά τόπο αρμόδιος λιμενάρχης, ο οποίος όμως εξ αντικειμενικών λόγων θα αδυνατούσε να ασκήσει καθήκοντα φυλάξεως με το υπ' αυτόν προσωπικό του λιμενικού σώματος, εκ παραλλήλου προς τα κύρια καθήκοντά του).

15. Το π.δ. 280/2000, όπως εξάλλου και η εξουσιοδοτική αυτού διάταξη (15 παρ. 11 περ. η' του ν. 2743/1999) δημοσιεύθηκε μετά την δημοσίευση και ισχύ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985), η οποία καθιερώνει, επί κατασχέσεως πλοίου, τον (ex lege μάλιστα) ορισμό μεσεγγυούχου επί κατασχέσεως πλοίου (996 παρ. 1 ΚΠολΔ, που κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 992 παρ. 1 εδαφ γ' εφαρμόζεται και στην κατάσχεση πλοίου). Αν και ο νομοθέτης του π.δ. 280/2000 γνώριζε σαφώς ότι επί κατασχέσεως πλοίου ο νόμος προβλέπει την ύπαρξη μεσεγγυούχου, στις υποχρεώσεις του οποίου συμπεριλαμβάνεται και η φύλαξη του κατασχεθέντος, δεν προβλέπει καμία εξαίρεση εφαρμογής του, ούτε για την περίπτωση ύπαρξης μεσεγγυούχου.

16. Από την σαφή γραμματική διατύπωση των διατάξεων του πδ 280/2000 συνάγεται ανενδοίαστα ότι οι ρυθμίσεις του συγκεκριμένου νομοθετήματος καταλαμβάνουν τον επισπεύδοντα δανειστή ακόμα και αν έχει ορισθεί μεσεγγυούχος για το κατασχεθέν πλοίο. Τούτο ιδιαίτερα προκύπτει από την αδιάσπικτη και κατ' απόλυτο τρόπο διατύπωση της διάταξης του πρώτου άρθρου, με το οποίο αποκαλύπτεται η βούληση του κανονιστικού νομοθέτη στις ρυθμίσεις στις οποίες προβαίνει να μην προβλέπονται εξαιρέσεις. Εάν αντίθετα είχε σκοπηθεί η μη εφαρμογή των επί ορισμένων προσώπων ή περιπτώσεων ασφαλώς τούτο θα είχε οριστεί ρητά. Πρωτίστως δε, έπρεπε να είχε προβλεφθεί ρητά από την ανωτέρω εξουσιοδοτική διάταξη του τυπικού νομοθέτη. Κάτι τέτοιο όμως δεν προκύπτει ούτε από την σαφή διατύπωση της διάταξης αυτής, ούτε από το περιεχόμενο της εισηγητικής έκθεσης που αφορά το άρθρο 15 παρ 11 περ. η' του ν. 2743/1999 ή τα πρακτικά της Βουλής, τα οποία τηρήθηκαν κατά την συζήτηση του νομοθετήματος.

Επίσης, δεν προκύπτει ούτε από τα υπ' αριθμ. 369/2000 πρακτικά του Β' τμήματος διακοπών του ΣΤΕ που τηρήθηκαν κατά την επεξεργασία του σχεδίου του π.δ. (πρβλ ΝΣΚ 620/2004). Περαιτέρω, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, ο θεσμός του φύλακα, όπως αυτός οριοθετείται με το προαναφερθέν προεδρικό διάταγμα, εξυπηρετεί μεν το συμφέρον της αναγκαστικής εκτέλεσης του πλοίου, αλλά επιπλέον, συντελεί στην υποβοήθηση των λιμενικών αρχών σε θέματα που άπτονται αρμοδιοτήτων των, εξυπηρετεί, δηλαδή, δημόσιο σκοπό.

17. Συνεπώς η απάντηση που προσήκει στο ερώτημα είναι αρνητική, ήτοι ο ορισμός μεσεγγυούχου σε κατασχεθέν πλοίο δεν αναιρεί την υποχρέωση του επισπεύδοντα δανειστή να διορίσει φύλακα επί αυτού, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 280/2000, αφενός διότι, αν ήθελε ο νομοθέτης τέτοια εξαίρεση θα το όριζε ρητά, καθόσον κατά την έκδοση του πδ 280/2000 ήταν γνωστό το νομικό πλαίσιο του ορισμού μεσεγγυούχου επί κατασχέσως πλοίου, που προβλέπεται στις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αφετέρου δε, διότι τα καθήκοντα του φύλακα κατασχεμένου πλοίου, όπως αυτά ορίζονται στο π.δ. 280/2000, εξυπηρετούν όχι μόνο το συμφέρον της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης πλοίου, αλλά και συντελούν στην υποβοήθηση των λιμενικών αρχών και κατ' αυτό τον τρόπο στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

18. Επισημαίνεται ότι, με την προαναφερόμενη υπ' αριθμ. 620/2004 γνωμοδότηση ΝΣΚ, που επικαλέστηκαν οι αιτούντες όσον αφορά τη γνώμη της μειοψηφίας που έγινε αποδεκτή από τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, το ερώτημα που είχε τεθεί ήταν: *«Εάν οι ρυθμίσεις των διατάξεων του άρθρου 1 του Π.Δ. 280/2000 περί υποχρεώσεως προσλήψεως φυλάκων στα πλοία τα οποία τελούν υπό απαγόρευση απόπλου λόγω αναγκαστικής κατάσχεσης κ.λπ., καταλαμβάνουν και το Ελληνικό Δημόσιο ως επισπεύδοντα δανειστή»*. Η γνώμη της πλειοψηφίας στην ανωτέρω γνωμοδότηση ήταν ότι οι ρυθμίσεις του ανωτέρω νομοθετήματος καταλαμβάνουν και το Ελληνικό Δημόσιο υπό την ιδιότητά του ως επισπεύδοντα δανειστή. Η γνώμη της μειοψηφίας ήταν ότι: *«Από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων του ειδικού τούτου νομοθετήματος που αφορά στην είσπραξη των Δημοσίων εσόδων, (δηλαδή τον ΚΕΔΕ) προκύπτει ότι ήδη στο προκείμενο έχει*

προβλεφθεί ο ορισμός μεσεγγυούχου ή διαζευτικά φύλακα, με τις προϋποθέσεις του νόμου, επί του πλοίου, τα καθήκοντα των οποίων δεν μπορούν να νοηθούν, κατά περιεχόμενο, ότι διαφέρουν εκείνων των φυλάκων του Π.Δ. Επομένως η φύλαξη του πλοίου ευρίσκει επαρκές νομικό έρεισμα στις ανωτέρω διατάξεις και δεν απαιτείται νεώτερη ρύθμιση για το ίδιο αντικείμενο.» Συνεπώς, το αντικείμενο της ως άνω υπ' αριθμ. 620/2004 γνωμοδότησης ήταν αν οι ρυθμίσεις της διατάξεως του άρθρου 1 του π.δ. 280/2000 περί υποχρέωσης προσλήψεως φυλάκων στα πλοία τα οποία τελούν υπό απαγόρευση απόπλου λόγω αναγκαστικής κατάσχεσης κλπ, καταλαμβάνουν και το Ελληνικό Δημόσιο ως επισπεύδοντα δανειστή, και δη βάσει των διατάξεων του ν.δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.), τις οποίες ερμήνευσε, ενώ η παρούσα γνωμοδότηση αφορά την διαφορετική περίπτωση ιδιώτη δανειστή που επισπεύδει βάσει των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η ερμηνεία των οποίων εξετάζεται, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του π.δ. 280/2000.

19. Άλλο είναι, βεβαίως, το θέμα της διερεύνησης των λοιπών προϋποθέσεων της επιβολής του προστίμου (αρχή αναλογικότητας, κ.α.), θέματα που δεν αφορούν το παρόν ερώτημα.

Απάντηση

20. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

Ο ορισμός μεσεγγυούχου σε κατασχεθέν πλοίο δεν αναιρεί την υποχρέωση του επισπεύδοντα δανειστή να διορίσει φύλακα επί αυτού, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 280/2000.

Θ Ε Ω Ρ Η Θ Η Κ Ε

Αθήνα, 25 -10- 2019

Η Πρόεδρος του Δ' Τμήματος

Χρυσάφουλα Α. Αυγερινού

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Κατερίνα Χουρμούζη

Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.